

Womhaj Bóh!

Cyklo 51.
17. dez.

Četnik 9.
1899.

Serbske nježelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy šobotu w Smolerjez knihicziščezetni w Budyschinje a šu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

2. nježela adventa.

Jej. 52, 7.

„Kak krašne šu na horach nohi tych, kotsiž měr pšchipowjedaju, kotsiž dobre wězy předuja, šbožo pšchipowjedaju, kotsiž k Zionej praja: Twój Bóh je kral“.

To je tež adventske šlowo. Kaž wone won klineži i adventskeho luda, chze tež adventskej wošadže pšchinješč adventske předomanje a adventske smyšlenje. To šlowo je profecziške šlowo. W duchu steji Ješajaš křjedža w šwojim wopuščeženym podcziščezanym, domaphtanym ludu, a jemu je, kaž bychu křwatazych póšlow nohi delestupale i horow, kotrež šu wokolo Ziona, kaž by šo i daloka hižo, runjež pšchikřadžazych hiščeže njewidži, myštanje a křwalenje křyščeč bylo, šo je šo tón Bóh Zionski jako kral wopořasał a wobročil jaštwo šwojeho luda, měr dał a šbože, a i jeho wutroby šo tež to křwalenje wudobudže: Kak lubošni šu či pšbli, kotsiž to pšchipowjedaju!

Haj, mój křešezijano, ty hladajš won kaž wón do njewěrneho šwěta. Wobhladaš šebi jón bliže. Hladaš na jeho činjenje a honjenje, na jeho křwatanje a čerjenje, jedyn drugeho přječz čiščezjo, jedyn na drugeho se sawiščzu hladajo — čeho dla? Semškich kublow, semškeho wješela, semškeje čješče dla. Pohladaš do šwójbow — kak njeměrne hromadže pšches žiwjenje du či, kotsiž šu ja žiwjenje hromadže wjedzeni. Mandželszy, kotrychž šu žadoščizmošč abo pjenješy hromadže wjedle, kotsiž ani žohnowanja pšchi

anjewnym woltarju dostali njewšbu, abo šu jo dostali, šebi w šwojej lóhkošmyšlenošči wážnošč ani njerospominašwi, nětko w šwadže a njeměrje kóždy džeti — a wbohe džěči bjes nimi ničžo njewšlyšcho křiba hrošne šlowo, ničžo njewidžo křiba šle wězy, wotročzene w tej myšli, šo je wšchudžom lěpje hačž domach. Abó njeměrny dom w štajnym honjenju ša wješelom, ša rošpřoščenjom; tam a jow křablašo bjes dwěmaj šašadomaj žiwjenja, bjes špřozniwym wšchědnym džělom a mozy pžerazym wječornym wješelu, bjes njedžele w čižim měrje, hdžež móhla dušča wot-počowacž wote wšcheho, šchtož ju hewał wobčežuje, bjes šwjatoka w lubošnym měrny mowarštwje, hdžež wšchitzy šacžuja, kak bliško šu pšches šwojaš lubošče šwojani; bjes paczerjow a domjazeje nutroščje, hdžež šo wutroba junčrocž wšche čješkeho semškeho přocha pošběhne do čiščezije wykotoščje njewješow, šo by šwoje mozy k žiwjenju i nowa pošlyniła. Ale najlěpje je: Pohladaš do šwojeje wutroby! Praš mi, byšli tam tón měr, kiž je i njewješ, abó njeměrne myšle, kotrež šo bjes šobu wobštoržuja a šamolwjuja? Byšli tam šwjate podacže Bohu poddateje wutroby, kotraž šo we wškej nušy trošchtuje: „Šchtož čižni Bóh, wšcho dobre je“ — abó njeměrna křoblošč wutroby, kotraž je Boha šabyla, kotraž njewješa na šemi wobštoržuje, hdžž šo jej hubjenje dže, a morkoze pšhecziwo Bohu, hdžž šo jej wšcho tak njewšlachčzi, kaž by rad chžyla? Byšli tam šwjata čiščina templa Božeho, w kotrymž je šebi Boži duch wobštajne wobhdjenje šezinił, šo by šame dobre, prawo, špodobne wumyšlił a dořonał, abó je hela se šlymi

duchami a nječistymi myšlemi, wot kotrychž kóždy přeni swoje spofojenje žada, jeno so by samóhl? Pohladaj tam, pohladaj jow — wšchudžom šamny njeměr w tebi a wočoło tebe!

Wěšch ty, j wotkal to pschińdže? Ach ně, luby pscheczelo, njepraj, to činja sli cžłowjekojo na šwěcze, hdy bychu wšchitzy tajzy dobri, snješlivi a pobožni byli kaž ja, potom by drje hinaš bylo. Njestorcž winu na šwoju žonu, so je wona šwojeje wole — hdy by ty tež tajki njebył, njebyšchtaj wój šo šwadžiloj. Jenož hdžež worzł na želešo trjedhi, schtrěcžki won lětaja. Njestorkaj winu na džěczi, so šu njepošluschne — hdy by je, ty j šhutnej myšlu a wěštej ruku k pošluchanju wodžil je modlo teho šbóžnika lubowacž nawucžil, potom bychu hinašche byle. Šajki šchtomik hladašch, tajki narošče. Njestorkaj winu na šlych ludži, kiž tebe šawjedu, na žadošče, kiž tebe wabja, na škladnošče k hrěščenju, kotrež šo pošćicža — hdy by šo twoja wutroba tał lóhko nješawjedła, šhto by tebi to wšchitko šchtodžilo? Blyšł tola jenož šapali, šhtož šo pali. Ša šebi žyle wěšče myšlu, šwět je tajki njeměrnny, dofelž šmój mój ty a ja tajkaj hrěšchnaj. Mój šwět činimoj; hdy bychmój mój šwjataj byłoj, by wón tež był. Našch hrěch je wina a ničžo druge, jeli so móhłoj šo wot hrěcha wušwobodžicž, wot jeho rjećasow, so bychu šo rošlamale, jeli so bychmy hotowi byli k měrej, t. r. mēr pytač a džeržecž na wšcho wašchnje, je žiwym Bohom horkach a j cžłowjekami tudy delkach, potom móhli drje Bože džěczi mjenowani byčž. Do nješwjateho šwěta my hladamy, w nješwjatym šwěcze šmy živi: teho dla je wón njeměrnny šwět.

A nětko je hižo šćecža adventška njeđžela. W twojim domje šo hižo wo hodžoch powjeda a twoji šo hižo na hody hotuja. Šnano hižo wješeke džěcžaze hłošy wočoło tebe špěwaja; D najšbóžnišchi, o najwješešchi, hnady pošćicžki Boži dnjo, — abo nješćerplivy prашeč šo k tebi cžišćeži a jeho wulkej woczi na tebe hladatej a jeho cžerwjena hubka šo tebe prашcha: nano, maczi, šu bóršy hody? Šuby cžitarjo, nječžujesč ty, kaž pošći dele pschińdu? Nješčyšchisč ty j hodownych myšlow, kotrež tebe wobdawaja, j hodownych ščěrlichow, j hodownych prашčenjow, so je šwjedžen wulkeje lubošče Božeje blisko? Ach, wy pošći Bóži, pošće tela dele! Prajče tole ludžom Zionškim, šćečenym šćešćijanam: Twój Bóh je kral! Prajče jim tola, so je to ta nóz, w kotrejž je šo nam šjewiła pschecželnivosč našeho Boha; so prawe hodowne wješeke ani w hodownym šchtomje ani w darach, ale w žlobiku leži; — so je kraleštwo Bože je šwojim kralom na šwět pschisčto a jeho dar mēr rěka.

Mēr! Šón, kotryž je šo narodžil, o cžłowjecze, rěka měrnny šeršcha. Wočoło jeho kolebki jandželjo špěwaja; Mēr na šemi! Šón pschińdže, so by hrěchi nješł, so by wumožnik žyheho šwěta był. Šón čže šebi j twojeje wutrobny žlobik šćinicz, w kotrymž móžesč wotpoczowacž. Šotom čže wón, šhtož we wutrobje šo hori a rudzi je šylnej ruku won pošćacž. Šotom čže wón tebe hladacž, kaž paštyč šwoje štadło paše, pschede wščem šlym a pschede wšchej šchtodu. Mēr čže wón šćinicz, so by šjednany Bóh na šjednane džěczi Bože dele hladał je šwjatym špodobanjom, — mēr, so by ty wěšče wjedžal, so šy w hnadže pola hnadneho. Še škały žórli šo žórlo, potom běži rěčka psches šahony, šćončnje rěka do morja šo wulawa. Šdyž hašle žórlo mēra w škale twojeje wutrobny

je šo won žórliło, pod Mójšafowym kijom a hnadže, daš jemu dale běžecž. Šone budže běžecž psches twój dom, psches twoje šwójbne žiwjenje. Ty budžesč šo šam džiwacž, kaž wjele šbožownišchi ty budžesč, kaž wjele šepje budže šo tebi domach lubicž, hdyž twój šbóžnik šobu nutšlach bydli. Daj tej rězy běžecž. Ša rěka tež won poběhne do šwěta. Ty budžesč šo šam džiwacž, kaž wjele lóžo šo džěla, kaž wjele šepje a radošnišcho šy živy, hdyž mašch Šesuša pschi šebi. Daj rězy běžecž, wona šwój pucž do morja namaka, do morja lubošče Božeje we wěcžnošći. Šwoja prawdošć budže potom kaž morjaze žolny, kotrež wšchitke twoje hrěchi pschitrywaju, so by šbóžny był.

Šy bješ mēra, kiž wy to cžitacze, kotrymž je wutroba a žiwjenje a šwět pošny hrěcha, šhto špěwa šobu: Kaš krašne šu na horach nohi tyč, kotřž mēr pschpowjedaju! D, šhwaleny budž ty, kiž ty pschińdžesč, ty džěcžo se žlobika, ty měrnny šeršcha!

Šamjen.

Wobras je šnutštowneho mižionšwa naraščeje šćešćijanšteje žyrtwje. Šošłowša lublańja.

1897 běšche šjěš lětarjom wšcheje šemje w Šošłowje. Wšchitzy, kotřž běchu šo tam šjěšžowali, wrócžichu šo wulzy špofojeni domoj. Mješ nimi běšche tež jedny našchich krajanow: knješ dr. med. Šurij Šjela w Draždžanach. „Šatušćka Šošłowa“ běšche wšchitkich po wšchej lubošći witala. Wšchitzy paš běchu pschekšlapjeni, so běchu pola našchich narašchich šuššodow, kotrychž maja w nawjecžornej Šuropje j wjetšcha hišćeža sa pošćiwich ludži, tał došpošnje wuhotowane šhorownje nadeschli. Ššławny Šarlinški profesor Širchow wupraji šwoje pschekšlapjenje pschi škladnošći šwojeje narěče na hofćinje j tymi šłowami: „Šchisčli šmy, so bychmy powucžowali a nětko dohladamy šo se špodžiwanjom, so móžemy tu hišćeža wjele nawuťnyčž.“

Šošebje šhwalachu hofćeža j němšeho ščěžorstwa rušku hofšobliwoscž, Šrijeml bješ wšcheho runjecža, šhorownje a lublańju sa male džěczi. Tež pola naš w němšim ščěžorstwje namjetuja někotři, so mēla šo lublańja sa male nješbožowne džěczi šašćicž. Šeho dla je bješ dwēla šajimawe, tajku lublańju špójnacž, kotraž je šo psched wjazny dyžli što a šćžeczi lětami šašćicž. Ššo wē, lěkarškich a prosto-cžłowškich pschicžinow dla šu našchi lětarjo j wjetšcha šahorjeni pschwiššowarjo tajkich idejow dla šašćenja lublańjow.

Šastupmy dha tež do tamneho wulšotneho wuštawa, šašćeného wot Šatheriny drugeje. Našch wodžec a wucžec budže lubošny wjšchšchi lěkar Uštinow.

Šyma je, šurownje šyma; tajku šymu my we Šužizy ani nješnajemy. Šošłowa je ščēroke mēšto; teho dla dojedžemy j wošom do lublańje. Šoš šastanje psched hłownym šachodom ščěžorstwe lublańje w „Školjanzy“. Šaš rěka haša, pschi kotrež je tušon wulšotny twar natwarjeny. Dvě lubošćiwěj pošćawje, „šmilnošć“ a „wocžehjenje“ wošnamjenjazej, debja štošpy bēšje murje. Šwórnif wotewri nam wrota, my pošćamny šwoje pošćežaze wopišma, a wón kaša nam šastupicž. Ššchēńžemy mješšchu šahrodu, pschińžemy nimo Šišlawšchoweje šchule a dońžemy k hłownemu twarjenju. Še to wulšotny, šchtyrřžšćojty twar bēšch domow. Še-li tež twar lubošny a wabjazny wot wonka, něšajku šnutštownu nješpofojnošć šawěšće njemóžesč podšćocžicž. Ššnano dopomnišch šo na šłowa pošćnerja: „Šy, kotřž tu šańđžecze, wšćacze šo wšcheje nadžije!“ A šajki narod ša pschichod mohł tež j tutych murjom wuńčž? Nješpoczšiwoscž, šhudoba a hruboscž psched tutymi murjemi bēšche rola, na kotrež šu tute wobhušćke nješbožatka šeššhadžale, kotrež maja šo šwojimaj štaršchimaj jenicžy sa wobhušćke narodjenje a krajej ša dalsche žiwjenje džakowacž!

Šačž runje šmy wošřjedž wulšeho mēšta j wjazny dyžli 100,000 wobydlerjemi, dha šmy tola šdaleni ropotej a žiwjenju bješ wšcheho pschēšćacža, šo hibazemu we wulšim mēšće. Šu je šawěšće rjany pomnik, kotryž je pošćajila Šatharina II. a kotryž naš dopomina na wulšotnošć jeje knješanja. Šěta 1760 je wona najpřjōžy

So Zendzelczenjo pschezo hischeže uadzija, so móhlo ja nich lepje byč. Wschittich swojich wojakow fu woni do Transvaalskeje póhłali, tak so domach žanyh wjazy nimaja. A temu tež domach w Zendzelstej njespokojnosč pschecziwo wyschnosčzi, kotraž je lóhko smyšlenje wojnu sapočjala, pschezo bóle roščje.

Advent!

Te dny fu krótkie, čzmowe
Te nozy dolhe fu,
Nam sřhadžej šwětko nowe
Se swojej krašnosčju!

A widžimy joh' šwěćicž
Nětk hischeže sdala, my,
My sažo chzemy šwjeczič
Tón pschichod šnjelowy.

To šwětko je nětk bliško,
Nam hwěšda sěšhadža,
So na semi tu niško
Wschu čžemnosč rošwětkla.

Mój Jesu, hwěšda krašna,
Šwěć mi do wutrobny,
So byla žyle jašna,
Pšchidž do njej' šlubjeny.

Ju wučžicž wot wschěch hrěchow
Sežin šej ju f bydlenju,
Ju wuwjedž se wschěch šměchow,
Sa to čže čžesczič chzu.

Duž w tutym šwjatym čžasu
Mje wučžicž Jesu mój,
A tom' njebjestemu kwašu,
Šdžez šym ja wěcznje twój.

Čži ščelnu na pucž psalmy,
Chzu rjenje šhwalicž čže,
Tam pač čži špěwacž psalmy
Do wscheje wěcznosče.

E. Šelaš.

Kak by žiwj?

(Potračžowanje a ščoncženje.)

Ščtož bolosč nastupa, kotraž šmě pschi šhowanju lubeho šemrjeteho f swojemu prawu pschicž, dyrbi šo tež tudy radžicž: Wschitko w prawej měrje! Pšchehnate plakanje a wolanje pschi rowach, wošebje hdyž šo kašćč dele puschćzi, njeje wopofasmo šchesczižianskeje nadžije. Ščtož ma wopravdže žiwu nadžiju, nježaruje kaž čži, kiž žaneje nadžije nimaju, ale pošbėhnje tež w najwjetškej bolosčzi šwoju hłowu f temu pschewinjerjej šmjercze. Šaj, wón šam je sa wschittich žarowazyh prawy pschiklad dal: Wón plaka pschi Lazarušowym rowje, ale tym, kiž pištachu, pošaze wón f Žairušoweho doma won.

Mjenje by šo nawopacžnje pschihodžilo, hdyž po šhowanju do šočžmy picž džeja. To je šawoštanka póhanskeho waschnja a šteji napschecžo tak derje pschirodnemu čžucžu kaž tež šchesczižianskemu smyšlenju. A temu je šmjercž tola w ščždym padže pschekhutna, šo by škladnosč f picžu dala a ščtož móže šo jenož kufš do ščžuwanjow žarowazyh myšlicž, tole napschecžiwne šam čžuje. To šo rošumi, šo šo hoščžam a nošcherjam po šhowanju wofšchewjenje pošćiczi, ale f tym dyrbjalo tež doščž byčž.

Pšchi wchěch tych wězach na to pschidžje, kač šo šmjercž wobhladuje. „Wumrjecž dyrbja wschitzy“, ale mješ wumrjecžom a wumrjecžom je roščžěl, a tónle roščžěl halle šo, kač pschirunanje wo bohonym mužu a šhudym Lazaru pošasuje, pschi wotucženju šjewi. Wy šebi žadacže — w tym ščže drje wschitzy psches jene — w pohladanju na šwój kónž, šo byšćčže šbóžni wumrjeli. Ale ščto to rěka? Š wjetšča šebi pschi tym na čžichu šmjercž myšla, měrne wušņjenje bješ dolheho šmjertneho bėdženja. Tak wotšal hieč mőž, je wschaf tež hnada Boža, tola sa wěcznosč f tym ničžo dobyte njeje. „Kjana šmjercž“ f molom hischeže šbóžna šmjercž njeje. Duž šo mi tež njespodoba, hdyž šo šmjercž bje wscheho „wumožjenja“ mjenuje. Šdnyž je něčto wo wšy wumrjel, f wjetšča rěka: „Nětko je tón tež wumoženy.“

Wy f tym rošumicže, šo je wot wscheje próžy a wscheho hubjenštwata tuteho žiwjenja abo wot šwojich bolosčžow wušwobodženy. Ale hač je něčto wot winy šwojeho žyłego žiwjenja wušwobodženy, wot teho pschede wschěm wotwišuje, na to wschitko sa Boža a wěcznosč pschidžje. Šsmjercž wumožje jenož teho, kiž bješ prjedy hižo wumoženy, šmjercž je jenož sa tych wumoženje, kiž fu šwoje wumoženje hižo prjedy namafali — bješ teho wumožnika pač njeje žane wumoženje ani we žiwjenju ani we wumrjecžu. Wumrjecž se šwojim wumožnikom je rycžerstwa šmjercž — wumrjecž bješ njeho je šrudna šmjercž. Šrenje je wojowanje sa wóžny kraja, druhe wukonjenje šmjertneho šuda na hrěšniku. Pšchi jentym šhšchisch šwonjenje f wóžneho kraja, pschi druhim šhnti wěczneho šuda. — Ščtož pač chze f tym wumožnikom wumrjecž, dyrbi tež f nim žiwj byčž: pschetož kaž je čžłowjel žiwj, tak wón wumrje; kaž wón wumrje, tak wón čžehnje; hdyž wón čžehnje, tam wón wostanje.

Teho dla šo tebje, luby čžitarjo, prašchachmy:

Kak by žiwj?

— Š ó n ž . —

Dobrowólne šmilne dary sa wbohe hlódnje džeczi w Afrizy w Šserbadž nawdate:

Dotal nahromadžene: 2089 hr. 6 np.

Š Nošacžicžianskeje wošady:

G.	— hr. 30 np.	W.	1 hr. — np.
B.	1 = 60 =	E.	2 = — =
H.	— = 50 =	S.	— = 50 =
L.	— = 50 =	S.	1 = — =
St.	2 = — =	S.	2 = — =
B.	— = 50 =	D.	1 = — =
S.	3 = — =	S.	10 = — =
H.	3 = — =	S.	1 = 50 =
B.	6 = — =	H.	1 = — =
W.	2 = — =	W.	— = 50 =
N.	2 = — =	N.	3 = — =
B.	1 = — =	H.	1 = — =
N.	1 = — =	W.	3 = — =
B.	3 = — =	P.	1 = — =
W.	2 = — =	N.	— = 50 =
L.	7 = — =	W.	1 = 50 =
W.	— = 50 =	N.	1 = — =
M.	— = 50 =	U.	5 = — =
J.	3 = — =	J.	5 = — =
St.	3 = — =	S.	2 = — =
H.	3 = — =	M.	4 = — =
N.	1 = — =	S.	1 = 50 =
B.	— = 50 =	B.	2 = 25 =
S.	1 = — =	Dž.	— = 90 =
E.	1 = — =	L.	— = 50 =
J.	— = 50 =	S.	2 = — =
N.	5 = — =	L.	10 = — =
B.	2 = — =	W.	2 = — =
B.	1 = 50 =	Šchb.	— = 60 =
P.	2 = — =	M.	1 = — =
W.	1 = — =	G.	3 = — =

Šrom.: 60 hr. 90 np. Šrom.: 71 hr. 25 np.

Šchulste džeczi 28 hr. — np.

Žyła šberka 160 = 15 =

Š Budescžianskeje wošady:

W.	2 = — =
M.	2 = — =
N.	3 = — =

Š Budyšchinsksteje wošady:

2 šchulste džeczi	2 = — =
-----------------------------	---------

Še Šlepjanskeje wošady:

Kónžan w Brěšowzy	2 = — =
Kónžan w Rownom	2 = — =

Šromadžje: 2262 hr. 21 np.

W mjenje wobohich hlódnych džeczi praji džak

Šólč, redaktor.